

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
ФАКУЛЬТЕТ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня Магістр

зі спеціальності 024 Хореографія

на тему: «Вплив української календарної обрядовості на народну танцювальну культуру»

Структура кваліфікаційної роботи:

- теоретична частина творчого проекту
- творчий проект – хореографічна сюїта

«Пори року»

виконавець: здобувач вищої освіти
рівня магістр
заочної форми навчання
Цомая Оксана

керівник кваліфікаційної роботи:
Доцент
Завідувач кафедри народної хореографії
Островська Карина Володимирівна

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ I. МАТЕРІАЛИ ДОСЛІДЖЕННЯ АБО ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ СЮЇТИ.....	6
1.1. Календарна обрядовість. Українська календарна обрядовість.....	6
1.2. Народна танцювальна культура. Зародження та розвиток.....	10
1.3. Українська календарна обрядовість у народній танцювальній культурі...14	14
РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ХОРЕОГРАФІЧНИХ АНАЛОГІВ ТА ПРОТОТИПІВ ТВОРЧОГО ПРОЕКТУ	17
2.1. Аналіз хореографічної композиції Бориса Колногузенко «Закликання весни» у виконанні театру народного танцю «Заповіт».....	17
2.2. Аналіз хореографічної сюїти Людмили Філь «Стрітення» у виконанні Народного художнього колективу ансамблю танцю «Щасливе Дитинство»...19	19
2.3. Аналіз постановки В.Дункевича «Бульба» у виконанні Білоруського державного академічного заслуженого хореографічного ансамблю "Хорошки".....	21
2.4. Аналіз концерту Державного академічного хореографічного ансамблю "Березка" ім. Н.С.Надеждиної.....	23

ТВОРЧИЙ ПРОЕКТ

РОЗДІЛ I. КОМПОЗИЦІЙНИЙ ПЛАН ХОРЕОГРАФІЧНОЇ СЮЇТИ...27	27
1.1 Основні характеристики хореографічного твору.....	27
1.2 Дійові особи та їхня стисла характеристика.....	28
1.3 Лібрето.....	29
1.4 Розгорнутий зміст.....	30
1.5 Драматургія.....	31
1.6 Музичний аналіз.....	33
1.7 Костюми	34
1.8 Реквізит	35

1.9 Світлова партитура	36
РОЗДІЛ II. ПОСТАНОВЧИЙ ПЛАН ХОРЕОГРАФІЧНОЇ СЮЇТИ	37
ВИСНОВКИ.....	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	58
Додатки.....	60

ВСТУП

Актуальність теми кваліфікаційної роботи: українська народна хореографія, це частина сформованих упродовж багатьох століть надбань народної культури, яка виникла та розвивалася в контексті історичних, соціальних та регіональних особливостей, а також традицій, звичаїв, вірувань та світосприйняття народу чи етносу. Українські народні традиції, звичаї, ритуали та обряди з прадавніх часів були пов'язані з календарними святами та життєвим циклом, поділяються на сімейні (народження, весілля, смерть), сезонні (землеробські) та громадські (події з життя спільноти). Для кожного зі свят є характерні особливі ритуали, прикмети та обряди а також релігійні обряди, танці, пісні та заклинання, які їх супроводжували.

Аналіз календарної-обрядовості української народної хореографії, у контексті хореографічного мистецтва, з метою дослідження витоків та особливостей розвитку народної хореографії на основі традицій, звичаїв, обрядів та ритуалів, на даний момент є одним з найбільш пріоритетних напрямів дослідження у національному українському хореографічному мистецтві. Крім того, сьогодні посилюється значення українського народно-сценічного танцю яке базується на обрядах та традиціях, багатства якого служать дієвим засобом ідейно-естетичного впливу на сучасне суспільство.

Мета – дослідити та проаналізувати значення календарної-обрядовості на українській народну танцювальну культуру.

Завдання:

1. Охарактеризувати календарну обрядовість та українську календарну обрядовість.
2. Проаналізувати народну танцювальну культуру, її зародження та розвиток.
3. Обґрунтувати українську календарну обрядовість у народній танцювальній культурі.
4. Проаналізувати роботи видатних балетмейстерів України та світу.

Об'єкт – українська календарна-обрядовість.

Предмет – календарна-обрядовість у контексті української народної культури.

Методи дослідження обраної теми. Відповідно до обраної метою і завданнями, в роботі застосовувалися такі методи:

- історичний метод (для вивчення тенденцій формування та розвиток української календарної обрядовості);
- аналітичний (для обґрунтування впливу української календарної обрядовості на народну танцювальну культуру);

Практичне значення. Дана робота може бути використана в читанні лекцій та проведенні семінарів з історії хореографічного мистецтва, мистецтва балетмейстера, українського народно-сценічного танцю.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи складається з вступу, теоретичної частини, яка має два розділи, що включають в себе три та чотири підрозділи; творчий проект, що включає в себе композиційний та постановочний план, висновок, список використаних джерел та додатки. Загальний обсяг роботи 73 сторінок, обсяг основного тексту 54 сторінок, список використаних джерел – 25 позицій.

Розділ I. МАТЕРІАЛИ ДОСЛІДЖЕННЯ АБО ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ СЮЇТИ

1.1. Календарна обрядовість. Українська календарна обрядовість.

Важливу роль в утвердженні національної свідомості українців мали народні традиції та обряди які супроводжували людину у повсякденному житті, та стали засобом збереження української культури. Вони відображають не тільки етнічність особливості, але й історію та моральні цінності народу. Українські звичаї пов'язані з традиційними поглядами народу, які склалися протягом багатьох століть, а деякі з них вберегли ознаки дохристиянських вірувань. З часом умови життя змінювалися, через це змінювалися і традиції святкування деяких свят, відбулася трансформація багатьох обрядів, але основний зміст залишився незмінним.

Календарна обрядовість це урочисте святкування початку та закінчення конкретних календарних сезонів, тобто природних циклів (зима, весна, літо, осінь), кожен з них приурочувався, чи до природних явищ, чи до відповідних їм видів сільськогосподарської діяльності.

Тобто усі ці обряди можна поділити на чотири цикли: зимові, весняні, літні та осінні.

Зимовий цикл складається з таких свят: Коляду або Святвечір, Різдво Христове або Свято народження сонця, Старий Новий рік, Водохрещу або Богоявлення, Стрітєння.

Народна календарна обрядовість українців починається з Коляди, її святкують перед Різдвом (7 січня) і закінчується Водохрещем (19 січня).

До вечора напередодні Різдва або Святвечора ретельно готувалися: господиня мала приготувати дванадцять ритуальних страв. Обов'язковою була різдвяна кутя із узваром (компот із сухофруктів). Люди багатьом речам надавали надприродні сили, наприклад як дідух (обжинковий сніп) який заносили під вечір до хати, вважалось що він принесе у дім успіх та щастя. Ввечері дітей посилали до родичів та друзів, із подарками та кутею, таким чином вони поминали душі померлих.

Улюбленою традицією у дітей та молоді були колядки та щедрівки, співаючи їх вони бігали по селу та збирали солодощі заходячи колядувати та щедрувати у кожную хату. Вважалося що у тій хаті у яку завітали щедрувальники та посипали борошном до тих прийде щастя у дім.

Наступним іде весняний цикл, який був дуже важливий для українців тому що він був пов'язаний з найважливішою для людей справою – закладанням майбутнього врожаю, тому вони віруючи у ритуально-магічні дії всіляким способом намагалися прискорити прихід весни та тепла. У цей період, можна сказати пробуджується природа, так само як і людські почуття, саме тому у весняній обрядовості головною метою є закликання весни та розвага молоді наприклад ворожіння у дівчат. Дівчата співали веснянки, випікали пташок із тіста та бігли із ними на подвір'я, закликати весну.

Одним із найголовніших весняних свят завжди був Великдень, пізніше, після вагомого впливу християнської церкви це свято перейменували у Воскресіння Христове. У наші часи воно поєднує язичницькі ритуали та церковні обряди. Великдень можна назвати цілим обрядовим циклом, який включає такі основні компоненти: Страсний тиждень, який включає в себе Вербну неділю та Чистий четвер, потім сам Великдень або Паска, та Світлий тиждень. У Вербну ходили до церкви для того щоб освятити вербу, паски та писанки, які розмальовували орнаментом, який таїв у собі магічну символіку, кожна лінія, кожна намальована квітка щось означає.

Далі наступає літній цикл який вважається найрізноманітнішим, через те що включає в себе дуже велику кількість свят: русальний тиждень, зелені свята або Трійця, свято Івана Купала, день святих Петра та Павла, Маковія, Іллів день, свято Пантелеймона цілителя, Спас, Головосік та інші свята які вже втратили актуальність.

Найцікавіші традиції були пов'язані із русалками яких боялися але все одно ходили в ночі у ліс або до води де вони й існували. Було багато повір'їв що вони мають чудові голоси та співаючи затягують юнаків до себе у воду, або дівчат які не відгадали їх загадок.

На свято Івана Купала дівчата в ночі йшли до лісу шукати цвіт папороті, хто встигне знайти квітку, тому відкриваються секретні скарби, а сама квітка володіє чудодійною силою. Дівчата полюбили ворожили на вінках, пускаючи їх на воду, або закидаючи на дерева, таким чином визначалося хто з них перша вийде заміж. Молодь поруч із водою запалювала вогні та стрибала через них, хто по одному, а хто парами, як що пара не розірве рук, то вони будуть разом. Вважалося що у купальську ніч вогонь та вода мали цілющу та очищувальну силу.

Осінній цикл не становить цілісної системи, він ввібрав себе окремі звичаї та обряди. У цей час природа нібито засинає, та готується до зими. Основною формою обрядів ставали вечорниці, які відбувалися у чийсь хаті.

Обряди осіннього циклу частіше були пов'язані з родиною. З Покрови починалися весілля, а це довгий процес із багатьма традиціями. Також свята осіннього циклу були пов'язані не тільки з одруженням, а і з ворожінням на судженого. Ворожити завжди можна було тільки у свята, та їх було багато Введення, день Катерини, день Андрія, усі ворожіння були дуже різноманітні, на свічках з дзеркалом та інші.

Зараз багато традицій та звичаїв поступово забуваються, проте в сучасній обрядовості зберігаються деякі окремі елементи, іноді вони використовуються під час святкування тих народних свят, які збереглися до наших днів.

Сюжети календарної обрядовості використовуються у багатьох видах мистецтва. Наприклад у літературі, багато письменників брали народні традиції та обряди за основу своїх літературних творів, наприклад український письменник Миколай Гоголь. Багато його творів потім було екранізовано, таким чином ми можемо сказати що у кінематографії також використовують календарну обрядовість. Є багато картин на яких зображені зимові гуляння, свято масляної, русалки або роботи в полях. Також збереглося багато пісень, які не тільки описують традиції та обряди, а навіть такі що безпосередньо пов'язані з ними, наприклад ті самі колядки, щедрівки, веснянки та гаївки.

У хореографії також зберігається багато традицій та обрядів, вони звісно стилізовані у народно-сценічну хореографію завдяки великим балетмейстерам минулого, та продовжують існувати у сучасності.

Отже, в українській народній культурі календарно-обрядовість, має особливе місце, тому що, у наш час інтерес науковий інтерес до витоків та розвитку українських традицій та обряді стає все більш актуальним. Вивчення української календарно-обрядової культури, та її збереження в складних умовах прискореної урбанізації та популяризації «масової культури» – це турбота про розвиток та майбутнє нашого народу. Тому що традиційна календарна обрядовість відображає життя людини, етнічне, соціальне, історико-культурне.

У наш час зникають деякі елементи традиційної української культури. В XXI столітті відбувається взаємне впровадження національних культур. Звісно здебільшого культура твориться у містах, в наслідок такої тенденції відбувається процес знекровлення села. Найбільш поширене це явище в Східній Україні, в деяких місцевостях якої відбувається нівелювання національних традицій.

1.2. Народна танцювальна культура. Зародження та розвиток.

Протягом всього існування людства, танець як і пісня постійно супроводжував людину.

Танець – це один із видів мистецтва, де за допомогою пластиці тіла створюється художній образ, який відображує емоційний стан людини, або створюється конкретний образ.

«Танець (пол. Tańciec, від нього. Tanz) вид мистецтва, в якому основний засіб створення художнього образу - руху і положення тіла танцівника. У танці душевні переживання передаються засобами пластичних рухів і ритмічно чіткої і безперервної зміни виразних положень людського тіла.» [3]

Перші танці виникли скоріше як засіб спілкування між людьми та вираження свого емоційного стану. Танцювальні рухи більш нагадували імітацію рухів тварин та птахів, також часто вони відображали певні трудові процеси, та все ж таки перші танці, у сучасному їх розумінні, вважаються саме хороводи. Наприклад «кривий танок» який водили навколо дерев, або ставали три дівчинки та ходили навколо них. З часом під час хороводів хтось з виконавців виходив у цент кола та виконував якісь цікавий рух, саме так по черзі всі виконавці намагалися відтворити якісь більш складні рухи.

Таким чином в процесі розвитку танцювального мистецтва з'являється побутовий танець. Не одне свято, не одне гуляння, не один ярмарок не відбувався без танців. На святах народ вже не тільки водив хороводи, а танцювали під жваву веселу музику, намагаючись перетанцювати один одного винаходили все нові та нові рухи. Свят було багато, як календарні свята, про які ми вже говорили, також були і сімейні свята (свадьби, хрестини, народження то що.)

З часом народний танець набуває популярності, та його починають обробляти та виносити на сценічні майданчики. У сей період з'являється поняття народно-сценічний танець, а народний танець у його старому вигляді тепер називають фольклорним танцем.

Фольклор перекладається дослівно як народна мудрість, це те що створює народ, у фольклорі не має одного автора, а значить у фольклорному танці немає балетмейстера, який з'являється у народно сценічному танці. Саме завдяки творчій роботі балетмейстерів, народний танець вийшов на сцену, це тяжка та велика праця. Танець починає підкорюватися законам сценічного простру, виконавці повинні танцювати не тільки для себе, а щоб подарувати глядачам емоції, а найважливіше як і будь-яке інше сценічне мистецтво, народно-сценічний танець підкорюється законам драматургії.

Наприкінці XIX початок XX ст. народно-сценічний танець набуває все більшого розвитку. Взагалі хореографіє починає приймає більш конкретні рамки, танець поділяють на види та жанри.

Види хореографії включають в себе:

- народну хореографію.
- класичну хореографію.
- бальну хореографію.
- сучасну хореографію.

В свою чергу кожен з видів хореографічного мистецтва, поділяється на жанри. Українські народні танці в свою чергу можна поділити на три основні жанри:

- хороводи
- побутові танці
- сюжетні танці

Для того щоб зберегти на сцені народну культуру, балетмейстерам потрібно було добре вивчати фольклор, тому вони мандрували по селищам, відвідували свята на яких ще збереглися народні традиції та обряди, розпитували літніх людей, про традиції та обряди, тобто збирали фольклор, який потім обробляли для сценічного мистецтва.

На даному етапі розвитку народний танець є одним з важливих культурних наслідків українського народу. Завдяки майстерності видатних балетмейстерів таких як П.П. Вірський, В.М. Верховинець, В.К. Авраменко,

Я.М. Чуперчук ми маємо безцінний спадок, у вигляді геніальних номерів та теоретичних праць. Також було створено не мало ансамблів танцю, ансамблів пісні і танцю та хорів з балетною трупю, що і по цей день зберігають та поширюють танцювальну культуру України. Найвидатніший ансамбль на Україні це Національний заслужений академічний ансамбль танцю України імені Павла Вірського. «Сьогодні Національний заслужений академічний ансамбль танцю України ім.П.Вірського у розквіті творчих сил і під керівництвом Героя України, народного артиста України, народного артиста Росії, Лауреата Національної премії України ім.Т.Шевченка, професора, академіка Мирослава Вантуха активно працює над удосконаленням свого професійного рівня, поповнює репертуар новими творами, веде активне творче життя, пропагуючи українське хореографічне мистецтво як в Україні так і за кордоном.» [1]

Ще є багато видатних колективів що зберігають українські традиції, це Івано-Франківський національний академічний Гуцульський ансамбль пісні і танцю «Гуцулія», Национальнй заслуженный академический народный хор Украины им. Верёвки, Ансамбль украинской музыки, песни и танца «Чайка», та інші.

Отже, українська народна танцювальна культура формувалась протягом багатьох віків та була тісно пов'язана із життям та побутом народу, їх працею та певним художнім смаком.

Українська народна хореографічна культура будувалася під впливом історико-географічних, культурно-історичних та соціально-економічних умов, світогляду українського народу. Щоб зберігати та розвивати свої танцювальні скарби, від покоління до покоління передавали форми танців, їх характер та манеру виконання.

Також на розвиток загальнонаціональних танців України величезний вплив мали народні обряди, звичаї, святкування, гуляння, які породжували нові традиції, ритуальні й обрядові танці. Вивчення досвіду минулих поколінь та дослідження стану танцювальних творів української народно-сценічної

хореографії дозволяє побачити потужність творчого потенціалу, їхню стійкість перевірену віками, яка забезпечувала їм виживання у скрутних історичних обставинах.

Не зважаючи на те що, розвиток української народної хореографії обмежувала радянська ідеологія, але були майстри-хореографії, які підтримували, розвивали, зберігали, відроджували та реформували українську народну хореографію. Саме завдяки їх плідній праці, в наші часи, ми маємо гарну основу для подальшого розвитку національного хореографічного мистецтва.

1.3. Українська календарна обрядовість у народній танцювальній культурі.

Український народно-сценічний танець у своєму історичному підґрунті має за основу народні свята та гуляння. Характерні особливості кожної визначної події для українського народу з календарної обрядовості тодішнє суспільство відтворювало у народній творчості. Згодом, цей фольклор збирали, зберігали, обробляли та відтворювали виразними засобами хореографічного мистецтва видатні фольклористи.

«У широкому сенсі фольклор - це духовна культура того чи іншого народу. Вона існує в формі словесних текстів, музики, танцю, народного театру, декоративно-прикладної творчості. Ключова одиниця фольклору - обряд - поєднує різні прояви народної культури.» [6]

Вони намагалися не тільки зберігати народне танцювальне мистецтво, а також прагнули розвивати, збагачувати, пропагувати, його на сценічні майдани. Сценічна обробка народного танцю як вже було сказано раніше дуже складний процес. Хореограф, по перше повинен ознайомитись із побутом народу, з'ясувати як вони жили, вивчити географічні, соціальні та економічні умови їх життя, аналізуючи що впливало на їх культуру раніше, а вже потім, виїжджати в експедицію. Ця підготовка, є важливою тому що, у новій для дослідника культурі треба вміти розрізняти справжню манеру виконання рухів від наносного. Складність балетмейстерської роботи полягає у відібранні головного, що конкретно характеризує конкретний образ народу, чи відображає основні, та найяскравіші риси його характеру, крім цього дослідник має зрозуміти, чому у даний народ має саме таку танцювальну мову.

Окрім самого танцювального фольклору, хореографи дослідували саму історію даного народу, їх побут та традиції, особливу увагу також приділяли костюму та звичаям.

Важливим помічником у таких експедиціях були сучасні технічні засоби, тобто відеокамери та фотоапарати, які дуже полегшували роботу зі збору фольклорного матеріалу. Балетмейстер повинен дуже ретельно осмислити

матеріал, стиль та манеру виконання танцю, самостійно опанувати особливості виконання усіх рухів, та якщо, трапляється таке, що експедиція виїжджає без композитора, то музичний матеріал або пісні треба записувати на магнітофон, як що група виїжджає без художника, який малює старовинні костюми, їх можна сфотографувати. Також, дуже важливим було фіксувати навіть дрібні деталі наприклад, які саме використовуються музичні інструменти, чи з яким реквізитом виконується танець.

Після такої експедиції, хореограф переосмислює всі отриманні знання які він здобув до експедиції та під час неї, та на цьому сам збір фольклорного матеріалу закінчується і починається етап, його обробка.

Балетмейстер та композитор повинні працювати разом, для того щоб визначити майбутню форму танцю яка повинна відповідати формі першоджерела . Зазвичай музичний матеріал, який відповідає фольклорному танцю у своїй основі, складається лише з основної мелодії, яка не має варіацій та інших тем. Ці теми має написати композитор, складність полягає у тому, щоб не спотворити першоджерела, водно час, зробити фонограму цікавою, різноманітною слідуючи законам сценічного розвитку, що все це збагачувало народне музичне першоджерело. Не дивлячись на те, що це робота композитора, все одно йому потрібно консультиватися з балетмейстером, який в цей час зайнятий обробкою танцю.

В своєму первозданному вигляді, звісно фольклорний танець який виконувався, на вулиці, розрахований на глядача розташованого з усіх боків, та задача балетмейстера врахувати особливості сценічного майданчика, та грамотно розташувати виконавців на сцені.

Для побутового фольклорного танцю притаманні багаторазові повторення малюнків, та тих самих рухів, але для сценічного номера це неприйнятно та взагалі нудно. Звісно коли обробляється фольклорний танець, балетмейстер повинен зберігати його основну форму, а то можуть бути колові або лінійний хороводи, чи кадрили, та інше.

Більш усього при сценічній обробці танцювального номеру змінюється хореографічний текст.

Завдання балетмейстера, зберігати неповторний характер конкретного фольклорного танцю, при цьому прагнути створити більш яскраві та амплітудні рухи, які будуть виглядати більш виразно та пластично. Звісно це передбачає безперервне вивчення вже існуючих в народі зразків. Оскільки, як ми знаємо, форма танцю, завжди обумовлена змістом, балетмейстер зобов'язаний розкрити зміст твору. Звісно балетмейстер, в процесі обробки танцювального номера, має право збагачувати його привнесенням якогось сюжету, та при цьому дуже важливо, засновувати сюжет цей на обрядах або звичаях цього народу або розкривати народні зразки.

Такою складною роботою займалися багато хореографів та балетмейстерів, серед них: К. Василенко, Я.М. Чуперчук, Я. Верховинець, В. Годовський, В.К. Авраменко, О. Голдрич А. Гуменюк, В. Дорошенко та ін.

Отже, підсумовуючи зазначене, можемо констатувати, що на сучасному та глобалізаційному етапі розвитку, український народний танець і його сценічна трансформація, провідним завданням залишається звернення балетмейстерів до хореографічного фольклору, традицій, обрядів, побуту, історії, як до джерела творчого натхнення й об'єкта художнього переосмислення. Широке залучення та творча інтерпретація зразків українського народного танцювального фольклору у процесі балетмейстерської діяльності призведе до створення оригінальних сценічних композицій, сюїт за умов дотримання художніх аспектів та одночасного ведення активної пошукової та експериментальної діяльності з метою розвитку та збереження самобутнього мистецтва українського танцю, що відповідатиме сучасним принципам.

РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ХОРЕОГРАФІЧНИХ АНАЛОГІВ ТА ПРОТОТИПІВ ТВОРЧОГО ПРОЕКТУ

2.1. Аналіз хореографічної композиції Бориса Колногузенко «Закликання весни» у виконанні театру народного танцю «Заповіт».

Дуже гарно відображається весняний обряд закликання весни у хореографічній композиції театру народного танцю "Заповіт" "закликання весни" художнього керівника та головного балетмейстера Бориса Колногузенко. В номері відображено як дівчата після холодної зими, кличуть весну, на яку вже дуже чекають, дівчата водили хороводи та співали веснянки.

Ця композиція починається з передзвону дзвіночків, та першими на сцені з'являються дві дівчини солістки із маленькими дзвіночками в руках, дрібним кроком виходячи на центр сцени. Танцюючи вони кличуть своїх подруг, поступово виводячи їх з різних куліс, дівчата вишукуються у красиві рисунки, разом водять хороводи та співають пісні. Весна ще не прийшла та зима своїм холодом намагається заморозити дівчат, але дівчата, не бояться лютої зими, вони продовжують кликати весну, підіймаючи руки до гори. Дівчата вірять що весна почує їх пісні та прийде зігріти своїм теплом. Вони вже чують, що зовсім скоро вона прийде.

Дівчата вишукуються у красиві діагоналі та в цей час на центрі сцени з'являється весна із букетами квітів в руках. Дівчата радіють танцюючи навколо неї, та діляться на три групи. Одним весна дарує квіти, інші дістають яскраві стрічки та починають весело, та жваво танцювати разом із весною. Третя група дівчат дістає гірлянди з квітів, та приєднуються до спільного танцю. Весь цей реквізит відображає те тепло яке принесла із собою весна.

Основна частина номера насичена стрімким бігом високими підскоками та стрибками, передаючи усю радість дівчат, те як вони радіють теплу сонечку та пробудженню навколишньої природи. Весна танцює разом з ними, але її рухи для більшої виразності наповнені ще більшою ніжністю. Дівчата які с початку виконували сольну партію, подовжують виконувати сольні кусочки у швидкій частині, постійно находячись поруч з весною, підтримуючи та просуваючись за нею, протягом усього номеру.

Кульмінацією хореографічної композиції є вражаюча картинка, коли дівчата підіймають весну до гори, чутно спів пташок, природа прокидається та відроджується.

Остання частина знову лірична, дівчата знову співають веснянку в який вони вже не кличуть весну, а радіють що вона вже прийшла. Вони знову водять хороводи вишукуючись у красиві рисунки, та зупиняються у фінальній позі, де весна стоїть по центру оточена, гірляндами з квітів, та щасливими дівчатами із стрічками та подарованими їй квітами.

Отже, хореографічна композиція «Закликання весни» Бориса Колногузенко визначається високою художністю та ідейністю, балетмейстерсько-режисерською майстерністю, вона різноманітна за композиційної побудови, оригінальна за ритмопластичними засобами, сповнена колоритних образів, справжньої національної естетики, включає елементи старовинного слов'янського обряду, відображає побутову стилістику українців. В даній вокально-хореографічній композиції виразний хореографічний текст, промовистість рухів та міміки, різноманітність малюнків, почуття художньої міри, гарний смак, соковитість, іскриста бадьорість.

2.2. Аналіз хореографічної сюїти Людмили Філь «Стрітєння» у виконанні Народного художнього колективу ансамблю танцю «Щасливе Дитинство».

У народному художньому колективі ансамблю танцю "Щасливе Дитинство" є хореографічна сюїта "Стрітєння" балетмейстер Філь Людмила Анатоліївна. В цій сюїта розгортається сюжет оснований на народних обрядах та традиціях.

Взимку діти бавилися в сніжки та ліпили снігову бабу. Наприкінці зими відзначають свято стрітєння. У цей день, по народним повір'ям, зима зустрічається із весною та сперечаються хто з них піде а хто залишиться господарювати. Якщо в цей день світить сонце, та стоїть тепла погода настільки, що з бурульок капають капелі, це означає, що буде рання весна, та вже скоро зійде весь сніг.

В першій частині танцює середня група ансамблю. На вулиці ще зима, стрімко вибігають діти танцюють метелицю заводять цікаві рисунки та граються у сніжки. Під час цієї завірюхи хлопці починають ліпити снігову бабу, дівчата допомагають їм, та усі милуються нею. Довкола снігової баби починають знову водити хороводи грати у сніжки, у цій веселій грі іти убігають зі сцени, та починається друга частина сюїти.

Друга частина показує самий день стрітєння, коли зима із весною вирішують хто ж залишиться. Цю частину виконує старша група ансамблю. Снігова баба, яку зліпили діти це зима, та у неї є свої помічники, яких вона кличе на допомогу, коли з`являються перші помічники весни. Саму весну приносять на своїх крилах маленькі пташки, наймолодші виконавці номеру, виводячи її за стрічки вінка який весна тримає в руках. Пташки улітають а зима із весною починають порівнювати свої сили. У цьому протистоянні проходить основна частина номеру, та весна перемагає відводячи зиму за куліси.

Починається третя частина. Дзвінко щебечучи повертаються пташки повідомити усім що прийшла весна. Дівчата які були на стороні зими перегортають у центри сцени свої білі юбки на різнокольорові весняні сторони,

та знімають білі хустки з голови, під якими були сховані весняні віночки, їх перекривають дівчата весни. В цей час на сцену виходять дівчата які бігали метелицею відчують що їм спекотно, та знімають свої теплі хустки з голови. Вишукуючись у діагоналі співають весняні пісні та танцюють. З'являтися весна із букетами квітів, пташки підбігають до неї, та всі вишуковуються у фінальний малюнок.

Отже, хореографічна сюїта «Стрітєння», балетмейстера Людмили Філь у виконанні Народного художнього ансамблю танцю «Щасливе дитинство» демонструється здатність до яскравого мізансценування з використанням незвичайного розвитку хореографічних малюнків; балетмейстерська робота сприяє тому, що у даній хореографічній сюїті багато різноманітних рухів, завдяки чому в композиції Людмили Філь, відзначається різноманітність хореографічного тексту, повага та шанобливе ставлення до української культури. Провідна роль хореографічної сюїти «Стрітєння» є відображення краси усього українського народу, його побуту, традицій, обрядів, яскравого національного колориту,

2.3. Аналіз постановки В.Дункевича «Бульба» у виконанні Білоруського державного академічного заслуженого хореографічного ансамблю "Хорошки".

У Білоруському державному академічному заслуженому хореографічному ансамблі "Хорошки" є номер, який відображає трудовий процес. Взагалі, трудові процеси, це дуже поширений сюжет багатьох номерів, коли у номері показують роботи на полях, чи свята присвячені кінцю трудових буднів.

Називається номер "Бульба", постановка В. Дудкевича. В номері танцюють дівчата, які уособлюють бульбу, та соліст хлопець, який зображує робітник на полі. У номері дуже цікавою знахідкою балетмейстера є реквізит, дуже довгий пояс, який з самого початку обрамляє дівчат, а соліст ніби то у мішку тягне їх за собою. Далі цей пояс прибирається, дівчата залишаються стояти по центру сцени у маленькій кучці, та хлопець нібито висаджую бульбу, на грядки, виставляючи дівчат по черзі в рівні лінії.

Дівчата сідають по лініям на присядки. Соліст танцюючи проходить посеред них та показує, як слідкує за своїм урожаєм. По трошки виростаючи з присядок, дівчата виростають спочатку до положення демі пліє, а потім повністю, та починається основний танець. Дівчата під командуванням соліста вишукуються у різні цікаві малюнки. Хлопець по черзі підіймає деяких дівчат на руки, комусь просто показує рукою куди вони повинні піти, деяких підтримує за руки. Таким чином балетмейстер намагається передати образ працьовитого землероба. Далі дівчата по черзі або маленькими групами починають виконувати цікаві комбінації а іноді і складні технічні оберти. Упереміш з дівчатами соліст в свою чергу не відстає від них, також виконує складні та цікаві трюки, високо стрибаючи, стрімко обертаючись або виконуючи присядки.

Наприкінці номера хлопець знову бере в руки пояс, та нібито збираючи врожай, обрамляє дівчат цим поясом. Та як і з початку номера тягне їх за собою.

Весь номер дуже насичений, як цікавими малюнками так і складними рухами, які засновані на стрибках та підскоках так характерних білоруському народному танцю. При цьому на протязі усього номеру простежується сюжетна лінія, яка показує як соліст "керує" своїм ворожам.

Отже, у хореографічному номері «Бульба» балетмейстера В. Дункевича, у виконанні Білоруського державного академічного заслуженого хореографічного ансамблю «Хорошки», показується органічна єдність танцю, музики й пісні, образотворчого мистецтво задля розкриття художніх образів, чітка драматургічна побудова, різноманітність малюнків, емоційна яскравість стилю виконання, висока сценічна культура виконавців.

2.4. Аналіз концерту Державного академічного хореографічного ансамблю "Берізка" ім. Н.С.Надеждиної.

Надія Надеждіна засновник і художній керівник Державного академічного хореографічного ансамблю «Берізка» створила багато цікавих номерів із якими вони не тільки виступали на сцені, а також приймали участь у зйомках фільмів. Один з них «Дівоча весна» де був показаний невеликий концерт під назвою «Пори року». На той час склад ансамблю був тільки дівочий, але з часом коли в ансамблі з'явилися хлопці, на основі цього циклу була збудована ціла концертна програма «Пори року».

Тривалість цього концерту досягала години, в ньому була використана існуюча програма колективу, але завдяки геніальній задумці балетмейстера Надії Надеждіной, був вишуканий порядок номерів, співпадаючий із циклічними російськими святами та обрядами. Починався концерт традиційно з номера "Берізка", як це майже завжди і відбувається.

Першим у концерті, був зимовий цикл, у якому першим номером був «Північне сяйво» головною ідеєю було ввести глядача у зимову атмосферу, використовуючи цікаві малюнки так характерні творчості цього ансамблю. Дуже гарно доповнюють образ красиві блакитні костюми, передачі усю красу холодної зими.

Другий номер «Прощавай масляна» був більш швидкий та веселий, та більш традиційний ніж образний. В ньому вже розгорталися сюжетна лінія зимових забав. Російська масляна пов'язана з обрядовими святковими іграми на снігу ряджених, величезною солом'яною лялькою, дітворою, всюди веселощі, сміх, сама радість буття.

Дівчата та хлопці стрімко у трійках вибігають з верхньої правої куліси та будуть по колу, за ними на санчатах вивозять велику ляльку. Поки цю велетенську ляльку знімали з санчат усі виконавці продовжують біг по спільному колу. Швидко змінюючи малюнки, хлопці та дівчата перекривають хлопців які уносять сані, та дівчат які переодягнені в хлопців сховались за

лялькою. По черзі виходячи із за неї вони вклоняються ляльці та починають свій жартівливий танок.

Цікавою була робота балетмейстера постановника над костюмом. Дівоча спідниця була використана незвичним образом. Тримаючись за неї хлопці сідали в присядки, таким чином дівчата та хлопці кружляли, та створювалося враження що виконавці катаються на санчатах.

Далі дівчата рухаючись по колу, виконують рухи руками і становиться зрозуміло що їм холодно. До їх танцю підключаються хлопці, всі разом рухаються по колу. Хлопці починають вихвалитися перед дівчатами виконуючи складні присядки та стрибки, дівчата в свою чергу виконують складні оберти та дрібушки поступаючись у віртуозності рухів. Починається спільна пляска, та в один момент лялька починає рухатися разом із виконавцями, усі продовжують танцювати разом із нею, знову возять хороводи навколо неї стрімким бігом, та всі убігають за куліси, лялька уходить за усіма, останніми убігають хлопці із санчатами.

Наступна частина концерту весна. Почався цикл з номеру «Весняний хоровод» де під неспішну мелодію (музика Заслуженого артиста Росії Є. Кузнецова) в ніжно-зелених сарафанах і рожевих кофтах виникають з нізвідки дівчата. В руках дівчини тримають ніжно-рожеві вінки з первоцвітів. Голови дівчат покриті ніжно-рожевими стрічками з довгими кінцями, які спускаються по спині і «живуть» в танці в такт рухам виконавиць, надаючи динаміку і образність. Але головний аксесуар - це вінки. У простому малюнку танцю (лінії, кола) завдяки віночкам створюється враження нескінченного руху у вигляді єдиної грандіозної гірлянди. Дівчата з'являються з мрією про судженого. Їхня мрія простежується у задумливій романтичній манері виконання протягом усього хороводу.

Далі іде номер «Карусель» на музику В. Корнева. Цей номер не є обрядовим, але він дуже цікавий по своїй побудові. Весь номер побудований на коловому малюнку. На протязі всього танцювального номеру виконавці рухаються у одному напрямку по колу, але різноманітність рухів, та варіація

постанов кола, використовуючи 2 кола, зміну цих кіл, використання реквізиту (тканого поясу) завдяки якому вишукуються цікаві малюнки, номер стає дуже цікавим та насиченим.

Також у цей цикл входить танець «Балагури» який також не має відношення до обрядовості, але цікавий своєю трюковою частиною.

Літній цикл включає в себе лише 2 номери. Перший це хороводний танець «Літнє поле» розпочинається він з красивої картинки, одна дівчина співає пісню перед розгорнутими снопами сіна. Коли дівчина уходить ці снопи кладуться на підлогу та дівчата, які ховалися за ним, скручують його у більш маленькі снопи, з якими потім танцюють увесь номер, традиційно основою якого є цікаві малюнки. У номері показаний процес збору врожаю, коли все село виходило у поля, та збирали жовте колосся. Після зборів колосся зазвичай влаштовували свято «обжинки», під час якого святкували кінець роботи на полях.

Тому другий номер це «Святкова плясова». Свято в розпалі. Дзвінко карбуючи крок, збираються дівчата та хлопці в коло, бачиться ніби дівчата визирають з віконць. Хлопці вихваляються перед дівчатами, б'ють хлопавки та виконують присядки. Кожен намагається показати свою завзятість та спритність, виконуючи по черзі складні трюки. Дівчата в свою чергу виконують складні та технічні оберти. Наприкінці номеру усі знову танцюють разом.

Останній осінній цикл складається усього з одного номеру «На осінньому ярмарку». На сцені дуже швидко з'являються виконавці, вони швидко вибігають на сцену у вільному порядку, створюючи атмосферу жвавого натовпу, який голосно спілкується. Картини змінюють одна одну, чого тільки не побачить на святковому ярмарку. У номері використано багато реквізиту, хустки, бублики, кавун, чобітки, глечики, та усе інше, що можна знайти на ярмарку. Кожен по черзі виходить хвалитися новими покупками. З'являється один зі скоморохів у масці, усі уважно дивляться на нього, після усі починають заводити коло та починається спільний танець. Задіяна велика кількість виконавців, та кожна компанія по черзі виконують сольний кусок,

перетанцювуючи одні одних. Під час жвавого та веселого танцю виконавці вишукуються у карусель, яка поступово переходить у фінальний малюнок, усі танцюють фінальну комбінацію у лініях.

Весь концерт закінчується виходом на сцену представників кожної пори року на чолі з дівчиною у костюмі з танцю «Веселка», та усі разом виконують спільний поклон.

Отже, проаналізувавши та обґрунтувавши концерт Державного академічного хореографічного ансамблю танцю «Березка» ім. С.Н.Надеждиної, можна сміливо констатувати, змістовного народного танцювального мистецтва завдяки ретельному обробленню фольклорного матеріалу зі збереженням його оригінальності. Творче ставлення до зразків фольклору передбачає розроблення та трансформацію основних пластичних формул фольклорного зразка, підсилення засобів виразності за рахунок технічного збагачення рухів, ускладнення малюнка.

Унікаючи натуралістичної етнографічної схожості, ансамбль «Березка» сміливо перетворює народні танці й водночас пильно зберігає національний народний дух цих танців. Сам ансамбль обирає складніший шлях утвердження народності мистецтва, шлях, який більше відповідає вимогам сучасності.

ТВОРЧИЙ ПРОЕКТ

РОЗДІЛ І. КОМПОЗИЦІЙНИЙ ПЛАН ХОРЕОГРАФІЧНОЇ СЮЇТИ

1.1. Основні характеристики хореографічного твору.

Назва: «Пори року»

Тема: Календарна обрядовість, в українській народній хореографії.

Ідея: Показати календарно обрядові свята засобами народної хореографії.

Вид: народний

Жанр: побутовий

Форма: сюїта

Час дії: 18ст; зима, весна, літо, осін; в день.

Місце дії: Україна, регіон середня Наддніпрянщина, на вулицях селища, у полі, на галявині, на вулиці.

1.2. Дійові особи та їхня стисла характеристика.

Зима - дівчина сурова та холодна.

Весна - весела та ніжна дівчина.

Літо - дуже спритна та грайлива дівчина.

Осінь - розмірна та щедра.

6 хлопців, 6 дівчат - веселі спритні, грайливі, енергійні.

10 івчат - із пташками, втілюють ніжний та ліричний образи.

10 івчат - із віночками, веселі та жваві молоді дівчата.

6 юнаків та 6 дівчат - наполегливі та робочі.

1.3.Лібрето.

Чотири пори року. Кожне з них по своєму чудове, у кожного свої свята, яскраві враження та дари.

Наприклад взимку, уся земля покривається білим снігом, діти грають у сніжки, та водять хороводу, танцюють метелицю.

На весні дівчата, закликають весну. Співають веснянки, випікають пташок та танцюють із ними, а за це весна нагороджує всіх зеленою травою, та першими квітками.

Потім настає літо! У літку усе розквітає, дівчата плетуть віночки та гадають на судженого. Наприкінці літа настає час обжинків, коли дозріває колосся, та вже час вбирати поля.

Та вже час для щедрої осені, яка багата на врожай. Після збору вражаю завжди влаштовують величезні та яскраві свята!

Отже кожна пора року по своєму прекрасна та особлива.

1.4. Розгорнутий зміст.

Чотири пори року зібрались разом. Кожна з них по-своєму прекрасна та неповторна. Вони спілкуються та красуються одна перед одною.

Зима перша вступає в свої права. Холодна та сурова пора року, уся земля та дерева покриті снігом, на вулиці мороз, але світить сонце та сильний холод не заважають дітям бавитися на вулиці. Бігати водячи хороводи та грати у сніжки. Вони швидко рухаються, вишуковуючись з одного рисунка в інший слідуючи за зимою, також жваво вони розбігаються продовжуючи грати.

Поступово міняючись з зимою, настає час весни. Співають перші пташки, дівчата виготовляють пташок, виходять на двір, співають веснянки закликаючи скоріше прийти теплу та сонечку. Дівчина весна, збирає як дарунки маленьких пташок, які принесли діти, та за це обдаровує їх квітами. Тане сніг, а на деревах з'являються перші зелені пелюсточки та квіточки.

Весну змінює літо, настає спека. Дівчата гадають на судженого, плетуть віночки, пускають х на воду, або закидають на дерево. Віруючи в те що вони знайдуть своє кохання. А наприкінці літа починають збирати врожай, косити поля, збирати колосся. Забираючи дівочі віночки, літо обдаровує дівчат жовтими колосками. Дівчата дуже раді зібраному врожаю.

Так непомітно у роботі літо змінює осінь. Опадає листя, продовжується збір врожаю, всюди можна побачити людей із корзинами. Осінь дуже щедро обдаровую усіх хто трудився на полях та огородах, розкладаючи їм у корзини припаси на довгу зиму. Пісня збору всього врожаю, влаштовують свята, на яке збирається все село. Усі пори року знову танцюють, разом з усіма дівчатами та хлопцями, святкуючи кінець осінніх польових робіт, та проводжають минувший рік.

1.5. Драматургія.

Перша частина

Експозиція: Поява чотирьох пор року.

Зав'язка: Танець зими, повільна частина.

Розвиток дії: З'являються діти, починаючи грати у зимові забави.

Кульмінація: різка зміна рисунків.

Фінал: Перехід від зими до літа.

Друга частина

Експозиція: Збігає з фіналом першої частини, перехід від зими до весни.

Зав'язка: Танець весни.

Розвиток дії: З'являються дівчата з пташками в руках.

Кульмінація: Весна дарує дівчатам квіти.

Фінал: Перехід від весни до літа.

Третя частина

Експозиція: Збігає з фіналом другої частини, перехід від весни до літа.

Зав'язка: Танець літа.

Розвиток дії: З'являються дівчата із віночками.

Кульмінація: Літо віддає дівчатам снопи сіна.

Фінал: Перехід від літа до осені.

Четверта частина

Експозиція: Збігає з фіналом третьої частини, перехід від літа до осені.

Зав'язка: Танець осені.

Розвиток дії: З'являються молоді хлопці та дівчата із корзинками, та приймають дари осені.

Кульмінація: Спільний танець усіх пір року.

Фінал: Свято закінчується. Фінальна картинка.

Загальна драматургія номеру.

Експозиція: Поява чотирьох пор року.

Зав'язка: Початок танцю зими

Розвиток дії: Танець зими, перехід до весни, танець весни, перехід до літа, танець літа, перехід до осені, танець осені.

Кульмінація: Спільне свято врожаю, танцюють усі пори року.

Фінал: Усі хлопці та дівчата із чотирма порами року збираються у спільну фінальну картинку.

1.6. Музичний аналіз.

Для хореографічної сюїти «Пори року» було використано фонограми Національного оркестру народних інструментів України: «Вечір на дворі», «Весняний танок», «Сонячне коло», «Українська фантазія», «Народні замальовки»

Перша тема: 12 тактів, м.р. перемінний 4/4, 3/4, тривалістю 26сек. Темп повільний, характер чіткий та легкий.

Друга тема: 9 тактів, м.р. 4/4, тривалістю 18 сек. Темп повільний, характер сумний та виразний, основний інструмент сопілка.

Третя тема: 12 тактів, м.р. 4/4, тривалістю 20сек. Темп швидкий, характер жвавий, енергійний та веселий.

Четверта тема: 52 такти, м.р. 2/4, тривалість 48сек. Починається з щебетання птахів. Темп помірно швидкий, характер ліричний та веселий, головний інструмент скрипка.

П'ята тема: 68 такти, м.р. 2/4, тривалість 50сек. Темп швидкий, характер веселий та жвавий.

Шоста тема: 56 м.р. перемінний 4/4, 3/4, 6/8, тривалості 1хв 9сек. Починається з шуму дощу. Вступ дуже тихий поступово збільшується звук. Темп повільний поступово переходить у швидкий, характер починається з величного та помірного поступово переходить у енергійний та жвавий.

Сьома тема: повторюється перша тема. 34 с

Загальне звучання сюїти: 4 хв 40сек.

1.7. Костюм.

Пори року - плаття з льону, (Зима - синій, Весна - зелений, Літо - червоний, Осінь - помаранчевий), довгий широкий рукав, плаття довжиною нижче коліна із вишивкою білим кольором. Тонкий пояс, також з льону, того ж кольору що і плаття. Головні убори: плетені вінки з квітів під колір костюма. Взуття: м'які черевички під колір плаття на підборах. (дод. 1,2,3,4)

Дівчата метелиця - юбка андарак та шубки, темно бордового кольору, із білим міхом на рукавах. Взуття: білі шкіряні черевички. Головні убори кольорові хустки, із орнаментальним малюнком, поверх стрічки із маленькими бубонами. (Дод. 5)

Хлопці метелиця - шаровари темно бордового кольору, сорочка вишита, кушк червоний, світка темно коричневого кольору. Взуття - чорні чоботи. Головний убір, папах. (Дод. 6)

Дівчата з пташками - білі сорочки вишиті, спідниці андарак світло зеленого кольору, пояс. Взуття - білі черевички. Головні убори - зелена стрічка із квітами. (Дод. 7)

Дівчата з віночками – вишиті сорочки, юпка андарак, маркованого кольору, пояс. Взуття - червоні черевички. Головні убори: плетений вінок із стрічками. (Дод.8)

Дівчата осінь – Білі вишиті сорочки, юбки крою андарак, червоного кольору, керсетки чорні із вишивкою, білий фартух. Взуття червоні черевички. Головні убори, червона хустка. (Дод. 9)

Хлопці осінь – білі вишиті сорочки, чорні шаровари у білу тоненьку смужку, свита білого кольору, синій кушак. Взуття – червоні чоботи. Головні убори – солом'яний бриль. (Дод. 10)

1.8. Реквізит

10 маленьких букетів квітів білого кольору (Дод. 11)

10 пташок зшитих з тканини, коричневого кольору (Дод. 12)

10 вінків, синьо-червоного кольору (Дод. 13)

30 колосків жовтого кольору

8 плетених корзинка

1.9. Світлова партитура

На початку номера повне затемнення.

Перша частина: основний світ білого кольору, потрохи починає освітлювати всю сцену.

Друга частина: підключаються софіти блакитного відтінку.

Третя частина: блакитні софіти змінюються на світло зелені.

Четверта частина: зелений світ змінює жовтий.

П'ята частина: Жовті софіти замінюють червоні.

Шоста частина: Залишається основний білий світ, в самому кінці, поступове затемнення, та чотири софіти, до останнього тримають у світлі 4 пори року.

РОЗДІЛ II. ПОСТАНОВЧИЙ ПЛАН ХОРЕОГРАФІЧНОЇ СЮЇТИ

Схематичне позначення дійових осіб:

 - зима

 - весна

 - літо

 - осінь

 - хлопці зима

 - дівчата зима

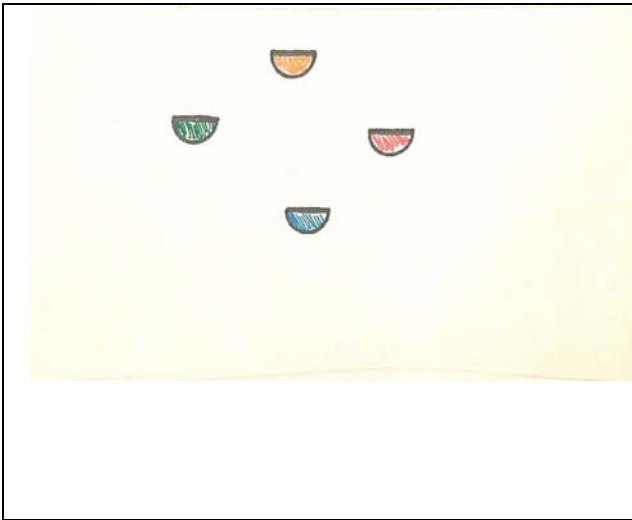
 - дівчата весна

 - дівчата літо

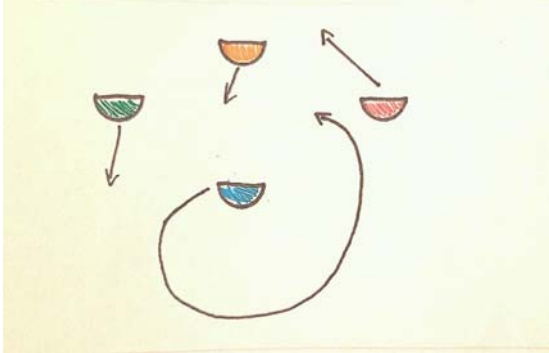
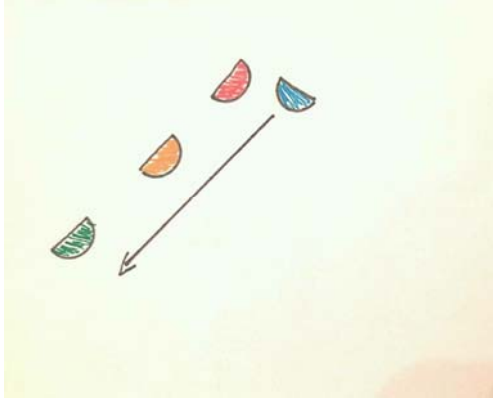
 - хлопці осінь

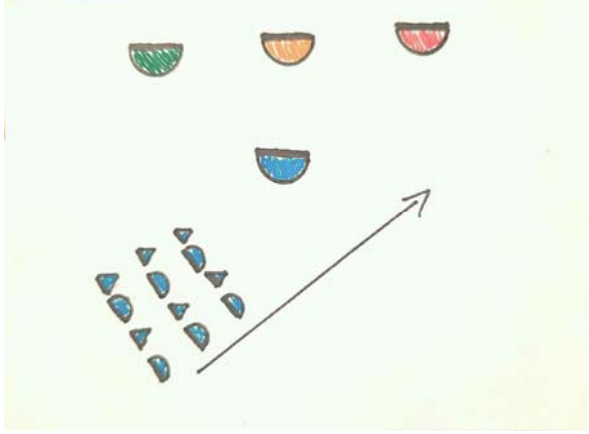

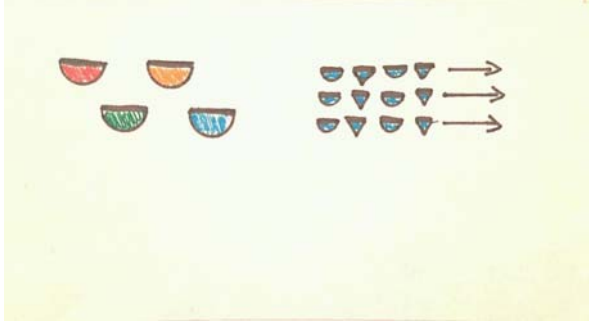
 - дівчата осінь

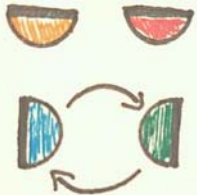
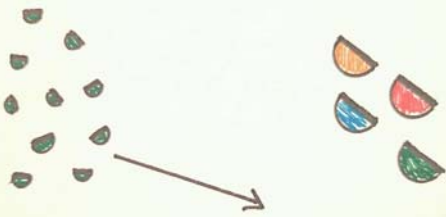
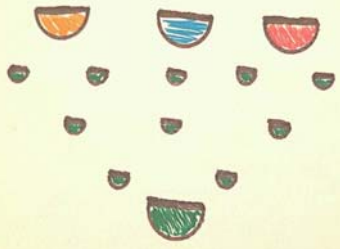
Малюнок	Анотація до дії
<p>ЧАСТИНА 1 Муз.розмір4/4</p>	
	<p>1-2 т – вступ. 4 дівчини (пори року) стоять на середині сцени.</p> <p>3 -4т – дівчата, виконують port de bras.</p>
	<p>5-6 т – дівчата йдуть по колу вальсовим шагом із шене. (2р)</p> <p>7-8т продовжують бігти по колу, підіймаючи руки ввєрх.</p> <p>9 т – pas jeteіз просуванням в бік з л.н. обличчям до центра кола.</p> <p>10 т - Доворот спиною в центр кола у велику позу croisee вперед.</p>

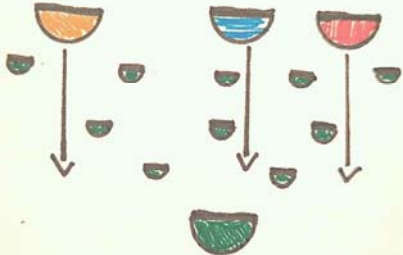

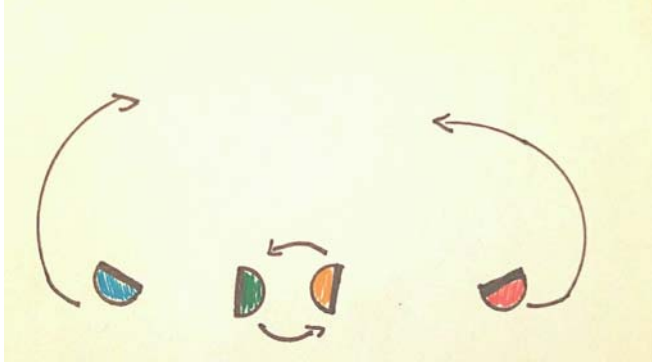
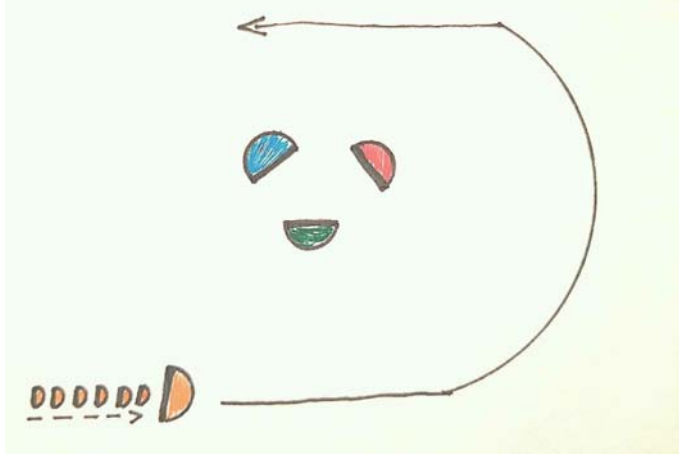
11-12 т – зима виходить на центр сцени повільним тинком із просуванням вперед, збираючи руки на намисто по черзі. Три інші пори року відходять на півколо простим кроком підіймаючи руки у третю позицію.

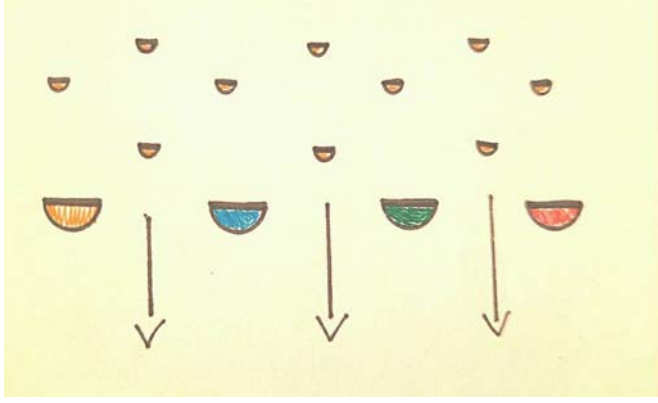
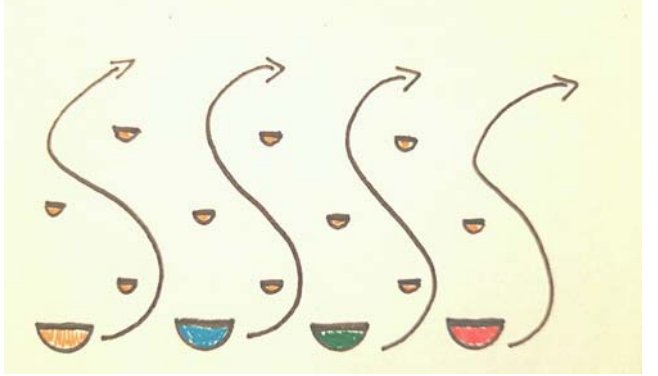
Малюнок	Анотація до дії
<p>ЧАСТИНА 2</p> <p>Муз. розмір 4/4</p>	
	<p>1-4 т – 3 пори року виконують кроки в бік в праву та ліву сторону. Зима робить 6 припадання в оберті, та доворот по 5 позиції, поступово підіймаючи руки у 3 позицію.</p>
	<p>5-6т – 3 пори року виконують 4 припадання обертаючись в праву сторону. Зима рухається по колу легким бігом.</p>
	<p>7-9 т – 3 пори року простим кроком ідуть на діагональ. Зима проходить по діагоналі млинцями з шене.</p>

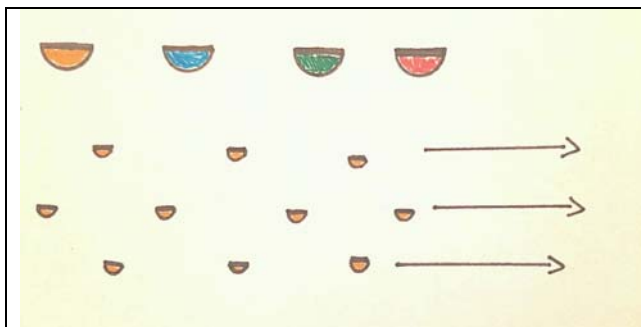
Малюнок	Анотація до дії
<p>ЧАСТИНА 3</p> <p>Муз. розмір 4/4</p>	
	<p>1-4 т – 3 пори року відходять в одну лінію позаду.</p> <p>В цей час по черзі з’являються дівчата та хлопці з першої лівої куліси, вибігають бігунцем по 4 людини (парами, хлопці та дівчата)</p>
	<p>5-10 т – Зима по центру сцени робить комбінацію (вихилясник з голуцем, повторити 2 рази; 2 голубця; 2 припадання в оберті)</p> <p>В цей час усі інші біжать по колу бігунцем із зальотним бігом. Пори року окремо, діти взявшись за руки у четвірки.</p>
	<p>11-12 т – діти бігунцем убігають у верхню праву кулісу. Пори року проводжають дітей.</p>

Малюнок	Анотація до дії
<p>ЧАСТИНА 4</p> <p>Муз. розмір 2/4</p>	
	<p>Спів пташок - пори року виконуючи шене, повертаються на центр сцени.</p> <p>1-8 т – літо та осінь, виконують <i>relleveiz port de bras</i>.</p> <p>В цей час зима та весна виконують комбінацію мінючись місцями вальсовим кроком.</p>
	<p>9-16т – пори року зупиняються у позі 3 арабеску. В цей час з лівої куліси з'являються дівчата із пташками.</p>
	<p>17-24 т – дівчата шикуються в клин по центру сцени. Весна очолює клин, а інші пори року підлаштовуються у останню лінію.</p> <p>25-32 т – усі виконують одну комбінацію. Вірвовочка з переступанням 2 рази; вихилясник з угинанням; 2 тинка; падебуре, поворот по 5 позиції ніг.</p>

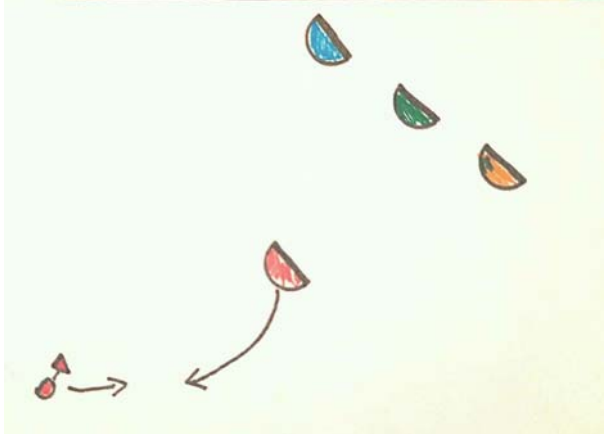
	<p>33-36 т - дівчата із пташками разом з весною присідають, в цей час зима, літо та осінь просуваються вперед комбінацією з голубцями.</p>
	<p>37- 41 т – дівчата віддають пташок порам року, просуваючись до них тинками.</p>
	<p>42-49 т – весна роздає квіти дівчатам. інші пори року ховають пташок.</p> <p>50-52 т – пори року проводжають дівчат. Дівчата уходять у праву першу та другу куліси.</p>

Малюнок	Анотація до дії
<p>ЧАСТИНА 5</p> <p>Муз. розмір 2/4</p>	
	<p>Спів пташок - пори року повертаються на центр сцени звичайним кроком.</p> <p>1-8 т - весна та літо міняються місцями комбінацією сісонів із тинком. Зима та осінь міняють пози на задньому плані.</p> <p>9-12 т – весна та літо міняються місцями шосе.</p>
	<p>13-16 т – Весна приєднується до зими та осені. Літо підходить зальотним кроком до першої лівої куліси.</p> <p>17-28 т – Літо починає бігти по широкому колу, виводячи з першої лівої куліси дівчат із віночками. Вони виконують зальотний біг з бігунцем.</p>

	<p>29 – 32 – Літо заводить дівчат на 3 лінії. Осінь, зима та весна, підлаштовуються у першу лінію.</p>
	<p>33-40 т – 4 лінії просуваються вперед, комбінацією тинків з андеданами.</p>
	<p>41-48 т – спільна комбінація. 4 вірьовочки підіймаючи руки у 3 позицію; 2 голубця; припадання в оберті; падебуре у епальман; 2 тинка в повороті; доворот на глядача.</p> <p>49-56 т – дівчата продовжують комбінацію, високі тинки із вірьовочкою з переступаннями. Пори року, зігзагом просуваються у 4 лінію.</p>

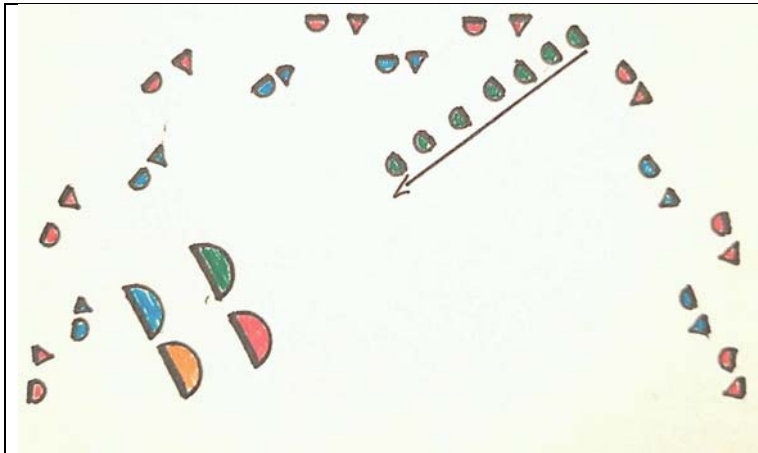

57 – 68 т – дівчата по черзі убігають в праву кулісу (с початку 1 лінія, потім друга, потім третя) пори року проводжують дівчат.

Малюнок	Анотація до дії
<p>ЧАСТИНА 6</p> <p>Муз. розмір 4/4</p>	
	<p>Шум дощу – пори року повертаються на центр сцени.</p> <p>1 т вступ</p> <p>1-4 т – Зима та весна, на задньому плані виконують дегаже, руки переводять через 3 позицію по черзі.</p> <p>В цей час літо та осінь міняються місцями простими кроками із закінченням у пліє 2 рази. Поворот по 5 позиції, руки через 3 позицію</p>
	<p>5-6 т – зима весна та літо стоять у 3 арабеску. В цей час осінь підходить до лівої куліси повільним тинком.</p>

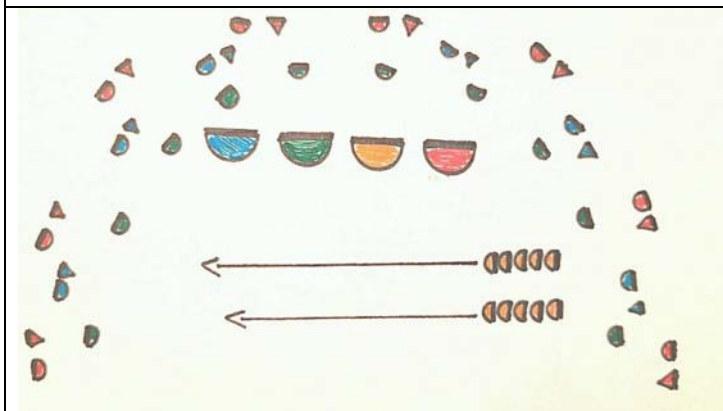
	<p>7-8 т - з лівої куліси виходять дівчата та хлопці із пустими кошиками.</p>
	<p>9-12 т – дівчата та хлопці вишуковуються у 2 лінії. Осінь підходить до інших пір року, та вони стають у третю лінію.</p>
	<p>13-16 т – пори року просуваються вперед одаряючи хлопців та дівчат урожаєм.</p> <p>17-24 т – пори року зупиняються у першій лінії, усі виконують комбінацію. 4 припадання вправо, поворот тинком (пори року самостійно, дівчата та хлопці у парі) 4 тинка у ліву сторону, баленсе назад, чотири кроки вперед, поворот по черзі (дівчата, потім хлопці, потім пори року)</p>

	<p>25-28 т – права та ліва сторона міняються місцями припаданням.</p> <p>29-30 т – 4 тинка в повороті (дівчата та хлопці в парах, пори року самостійно)</p>
	<p>30-32 т - дівчата та хлопці розходяться на півколо дрібним бігом. В цей час пори року сходяться на центр сцени.</p>
	<p>33-36 т – з першої лівої куліси бігунцем вибігають діти ще танцювали зимою. В цей час хлопці та дівчата (з осені) ставлять корзинки позаду себе. Пори року на центрі сцени становляться у 3 арабеск з лівої ноги, та поступово переходять у 3 арабеск з правої ноги. На останні так (36т) переходять у нижній лівий кут сцени.</p>

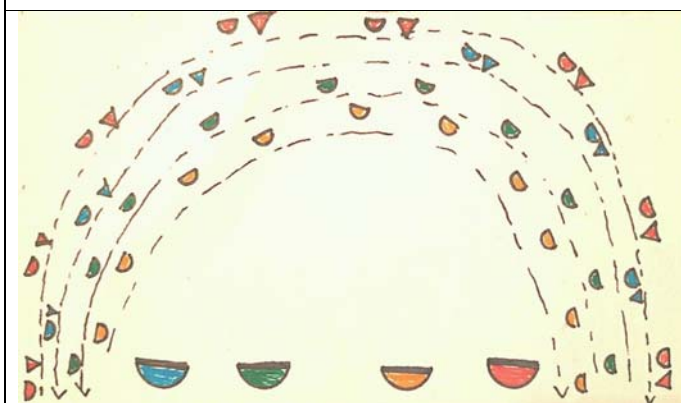

37-39 т – з правої верхньої куліси сісонамі з бігом виходять дівчата які танцювали весною, виходячи на діагональ. В цей час, діти які стоять на півколі, виконують шоссе вправо та в ліво по черзі. Пори року стоять у першому арабесу у 6 точку.

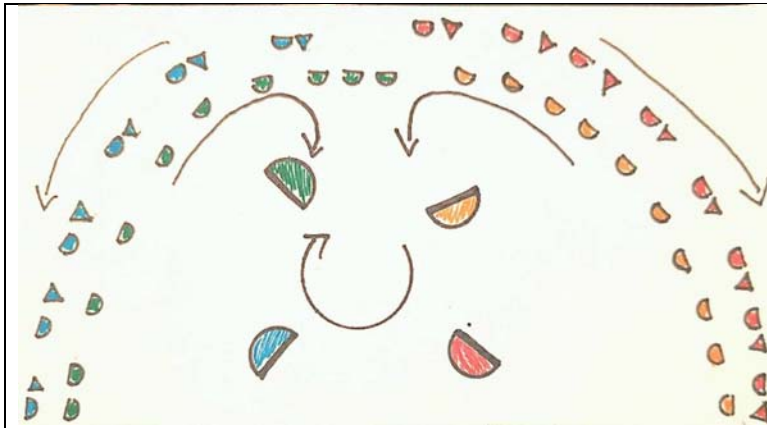
40 т – дівчата весни, розходяться на півколо швидкім бігом.

41-44 т – з правої куліси вальсовим кроком по лініям виходять дівчата які танцювали літо. Півкола виконують маленькі тиночки на місці. Пори року виходять на авансцену.

45-48 т - півкола припаданням просуваються в різні боки. (зима та весна в право, літо та осінь в ліва) Пори року йдуть по колу андеданами з вальсовим кроком.

49-50 т - пори року стають у першу лінію. Всі інші вишуковуються в колонки за своєю порою року.

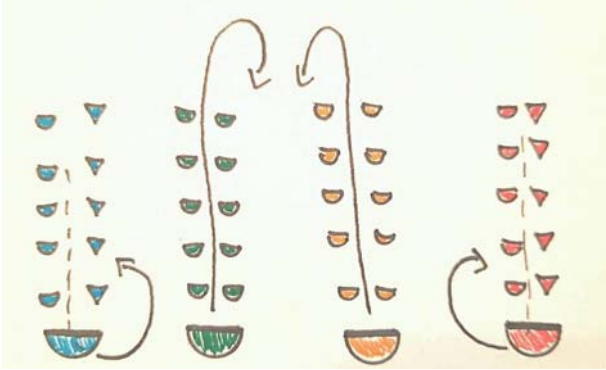

51-58т – усі виконують одну комбінацію. Два тинка, сісон в повороті в праву сторону, 4 вірьвовочки, вихилясник з угинанням, 4 падебуре, 2 сутеню в праву сторону, 2 голубця з переступаннями в ліво.

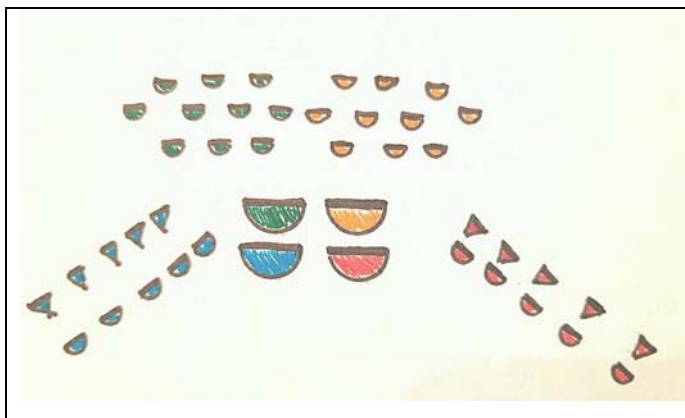
59 т – колонка зими, виконують турдефорс в ліву сторону, та стають на ліву ногу, права відкрита в сторону, підняти ліву руку у 3 позицію. Всі інші в цей час стоять на місці.

60 т – колонка весни повторює рух зими.

61-62 т – літо та осінь по черзі повторюють ці рухи.

	<p>63-68 т – усі повертаються в праву сторону, стають у також позу з правої ноги, відходять назад на чотири кроки. Виконують один оберт в праву сторону, другий в ліву сторону, шоссе вперед, з правої ноги, крок правою ногою вперед, ліва нога остається позаду, руки піднімають у третю позицію.</p>
--	---

Малюнок	Анотація до дії
ЧАСТИНА 7 Муз.розмір4/4	
	<p>1-2 т –вступ. Усі опускають рики, та стають у 5 позицію. 3 - 4т – виконують 2 баленсе з правої ноги</p>
	<p>5-6 т –діти з кожної пори року починають заводити кола перемінним кроком. Пори року заходять у центр свого кола 7-8т продовжують бігти по колу, підіймаючи руки вверх. Пори року обертаються на місці</p>
	<p>9- 12т – пори року сходяться на центрі сцени. Чотири групи вишукуються кожна в свій малюнок простим кроком</p>

13-14 т – усі приймають
фінальну позу.

ВИСНОВКИ

У національному народному хореографічному мистецтві, календарно-обрядовість, традиції, побут, національний колорит, історія повинно яскраво та насичено відображатися у танці. Вони демонструють не тільки етнічні особливості, але й історію та духовні цінності української нації.

Українські звичаї пов'язані з традиційними поглядами народу, які склалися протягом багатьох століть, а деякі з них вберегли ознаки дохристиянських вірувань. З часом умови життя змінювались, через це змінювались і традиції святкування деяких свят, відбулася трансформація моделювання багатьох обрядів, але основний зміст залишився незмінним. Вивчення календарної обрядовості Української культури, її збереження в умовах прискореної сучасної урбанізації й поширення «масової культури» або «поп-культури» – це турбота про її розвиток у сучасному житті нашої нації та майбутньому. Адже традиційна українська календарна обрядовість відображає історичне та культурне життя людей.

Самобутні календарні свята, звичаї та обряди українців є однією з найважливіших частин культури, вона відображує давні контакти із сусідніми народами, що проявилися в різночасових за походженням елементах календарної обрядовості. Традиційні календарні свята, звичаї та обряди разом з іншими автентичними формами української народної культури – це основа і ядро всієї етнічної культури українців. Традиційні календарні свята зберігають своє принципове значення й місце в житті сучасної людини. Національне свято не тільки відображає систему і специфіку духовно-моральних цінностей, але й водночас є механізмом, що регулює соціальні відносини, сприяє формуванню фундаментальних структур моральності й духовних цінностей особистості. Також календарна обрядовість вплинула на розвиток загальнонаціональних танців України, величезний вплив мали народні обряди, звичаї, святкування, гуляння, які породжували нові традиції, ритуальні й обрядові танці.

Дослідження стану творів української народно-сценічної хореографії та вивчення досвіду минулих поколінь яскраво показує потужність творчого

потенціалу та життєствердний характер українського танцю, його перевірену віками стійкість, яка забезпечила йому виживання у скрутних історичних обставинах.

Фольклор – є невід’ємною складовою танцювального фольклору. Як, раз друга пол. ХХ ст. характеризується активним розвитком українського сценічного хореографічного мистецтва, спрямованого на технічне ускладнення танцювальної лексики, створення яскравих видовищ, часто невиправданого використання акробатичних трюків. Це призводить до відокремлення сценічної хореографії від народної творчості, спотворення фольклорного танцю та, як наслідок, – прояву деяких ознак, не дуже характерних українському етносу. Багатьма фахівцями-практиками в сфері мистецтв прикладається великі зусилля, які спрямовані на відродження й збереження автентичної культури, що в значній мірі, нажаль, була зруйнована.

Багато видатних балетмейстерів українського народного танцювального мистецтва у наш час, вивчають самотність українського фольклору, і на цьому фундаменті вони підтримають головну складову українську народну хореографію. Є дуже багато прикладів де простежується календарно-обрядовість в репертуарі видатних професійних та аматорських колективах України.

Дослідивши прототипи до творчого проекту, можна констатувати висновок, що відомі балетмейстери українського танцювального народного мистецтва займалися та займаються із створенням хореографічних сьют та композицій на календарно-обрядову тематику. Вони яскраво демонструють у своїх хореографічних композиціях та сьютах, насичену сюжетну канву, глибокий зміст, естетику, доцільно продуману композиційну побудову, національний колорит, різноматність малюнків, вони фактично показують життя та історію українського народу.

Під час задуму та створення композиційного плану я конкретизувала тему та ідею майбутньої хореографічної сьюти, визначила вид хореографічного мистецтва, місце дії, час дії, форму, тощо. Визначилась із змістом та

систематичністю подій у сюжеті канві, а також визначила принципи драматургічної побудови, хореографічного тексту, малюнків та костюму.

Підсумовуючи, можна затвердити, що дана кваліфікаційна робота видалася дуже змістовною а головне вагомою з точки зору української календарної-обрядовості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. <http://virsky.kiev.ua/>
2. <https://authenticukraine.com.ua/manners-ordinances-celebrations>
3. [https://gigabaza.ru/doc/68166.html#:~:text=Танець \(польск.,смены выразительных положений человеческого тела.](https://gigabaza.ru/doc/68166.html#:~:text=Танець (польск.,смены выразительных положений человеческого тела.)
4. <https://sites.google.com/site/vsesvitnijliteraturnijproces/home/folklor>
5. <https://w.histrf.ru/articles/article/show/folklor>
6. <https://www.culture.ru/s/slovo-dnya/folklor/>
7. Бойко О. С. Художній образ в українському народно-сценічному танці: Автореферат. к. мистецтвознавства, спец. : 26.00.01 – теорія й історія культури / О. С. Бойко. – К. : Київський нац. ун-т культури і мистецтв, 2008. – 19 с.
8. Василенко К. Ю. Лексика українського народно-сценічного танцю / К. Ю. Василенко. – [3-тє вид]. – К. : Мистецтво, 1996. – 496 с.
9. Василенко К. Ю. Український танець: [підручник] / К. Ю. Василенко. – К. : ІПК ПК, 1997. – 282 с.
10. *Воропай П.* Звичаї українського народу. — К.: Оберіг, 1993.— 590 с.
11. Голдрич О. Хореографія: посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю / О. Голдрич. – Львів : Край, 2003. – 160 с.
12. *Грушевський М. С.* Нарис історії українського народу. — К.: Либідь, 1991.— 398 с.
13. Демків Д.П. Костюм та його значення в розкритті образів хореографічного твору. Київ, 2003. С. 43–46.
14. Забашта Г.П. Сценічний костюм: практика й проблеми. Київ, 2002. С. 78–81
15. Заикин Н.И. Фольклорный танец и его сценическая обработка : метод. пособие / Н.И. Заикин // Всероссийский научно-методический центр народного творчества и культурно-просветительной работы. – М. : Петит, 1991. – 134 с.
16. Зайцев Є. В. Основи народно-сценічного танцю / Є. В. Зайцев, Ю. В. Колесніченко. – Вінниця : Нова книга, 2009. – 413 с.
17. Карпенко В.Н. Народно-сценический танец: монографія / В.Н. Карпенко, І.А. Карпенко, Ж. Багана. – М.: ИНФРА-М, 2016. – 306 с.

18. Кафедра хореографии ГИТИСа: вчера, сегодня, завтра... / [под. ред. В. А. Тейдер]. – М. : ГИТИС, 1996. – 237 с.
19. Ковальчук О. В. Українське народознавство. — К.: Освіта, 1992.
20. Колногузенко Б. М. Хореографічне мистецтво / Б. М. Колногузенко. – Х. : ХДАК, 2008. – 224 с.
21. Королева Э.А. Ранние формы танца / Э.А. Королева. – Кишинев, 1977. – 214 с.
22. Настюков Г. А. Народный танец на самодеятельной сцене / Г. А. Настюков. – Москва : ПРОФИЗДАТ, 1976. – 64 с.
23. Новерр Ж. Ж. Письма о танце / Ж. Ж. Новерр. : [пер. с фр. под ред. А. А. Гвоздева]. – [2-е изд., испр.] – СПб. : Издательство «Лань» ; «Издательство ПЛАНЕТА МУЗЫКИ», 2007. – 384 с.
24. Смирнов И. В. Искусство балетмейстера / И. В. Смирнов. – М. : Просвещение, 1986. – 192 с.
25. Фокин М. М. Против течения / М. М. Фокин. – М. – Л. : Искусство, 1962. – 638 с.

Додатки

Додаток 1

Додаток 2

Додаток 3

Додаток 4

Додаток 5

Додаток 6

Додаток 7

Додаток 8

Додаток 9

Додаток 10

Додаток 11

Додаток 12

Додаток 13

